

ZAVRŠNI EVALUACIJSKI IZVJEŠTAJ

PROJEKTA

„Prostorno uređenje teritorija – unutrašnjost i priobalje Istre (PUT-UP ISTRE)“

Prijavitelj	Zavod za prostorno uređenje Istarske županije; Riva 8, 52 100 Pula
Partneri u projektu	Gradska općina Kopar; Grad Pula; Regionalni razvojni centar Kopar; Sveučilište u Ljubljani-Fakultet za arhitekturu; Grad Buzet
Vrijednost projekta	Ukupna vrijednost projekta: 679.227,07 € EU financiranje: 577.343,00 € (85%)
Naziv poziva za dostavu projektnih prijedloga	3. poziv na dostavu projektnih prijedloga Operativnog programa Slovenija-Hrvatska 2007.-2013.
Period provedbe projekta	2. veljače 2015.-1. svibnja 2016. (15 mjeseci)

Projekt jednako razvoj d.o.o. (PJR d.o.o.)

Travanj, 2016.

Projekt jednako razvoj d.o.o. | Petrovaradinska 1, HR-10000 Zagreb | MBS: 02568730 | OIB: 09575099931 | direktor: Ana Fresl
Društvo je upisano u registar Trgovačkog suda u Zagrebu pod brojem MBS: 02568730 | Žiro račun: Zagrebačka banka d.d.
u Zagrebu, 2360000-1102107324 | Temeljni kapital društva u iznosu od 300.000 kn uplaćen u cijelosti
IBAN: HR2523600001102107324 | SWIFT: ZABAHR2X | PDV identifikacijski broj: HR09575099931
Tel: 01-8897-152 | Tel/Fax: 01-8897-312 | email: info@pjr.hr | www.pjr.hr

Naložba v vašo prihodnost
Operaciju delno financira Evropska unija
Evropski sklad za regionalni razvoj

Ulaganje u vašu budućnost
Operaciju dijelomično financira Evropska unija
Evropski fond za regionalni razvoj

Evaluatori žele izraziti svoju zahvalnost svima koji sudjelovali u ovoj evaluaciji na način da su pružili potrebne podatke. Uloženi su naponi kako bi se osigurala točnost dobivenih informacija i podataka te je svaka činjenična pogreška koja je potencijalno preostala nenamjerna i pod punom odgovornošću evaluatora.

Stavovi i mišljenja izraženi u ovom evaluacijskom izvješću isključiva su odgovornost autora te ne predstavljaju nužno stavove i mišljenja Zavoda za prostorno uređenje Istarske županije, ni drugih partnera na projektu.

Sadržaj ovog evaluacijskog izvješća isključiva je odgovornost ugovorenog poduzeća, Projekt jednako razvoj d.o.o. te iznesena stajališta ne odražavaju nužno stavove Europske unije.

Sadržaj

1. Uvod	4
2. Metodologija izrade evaluacijskog izvještaja.....	5
3. Rezultati i analiza	6
3.1. Relevantnost	6
3.2. Djelotvornost	7
3.3. Učinkovitost	21
3.4. Održivost	23
4. Preporuke	25

1. Uvod

Ovaj izvještaj predstavlja rezultate završne vanjske evaluacije projekta „Prostorno uređenje teritorija – unutrašnjost i priobalje Istre“ (dalje u tekstu: Put-up Istre), provedenog od strane Zavoda za prostorno uređenje Istarske županije u periodu od veljače 2015. do svibnja 2016. godine. Partneri na projektu bili su: Gradska općina Kopar, Grad Pula, Regionalni razvojni centar Kopar, Sveučilište u Ljubljani – Fakultet za arhitekturu i Grad Buzet. Evaluacija je provedena od strane konzultantske tvrtke Projekt jednako razvoj d.o.o. tijekom travnja, 2016. godine.

Opći cilj projekta jest postići učinkovito upravljanje prostorom i prirodnim resursima te učinkovite javne usluge i infrastrukturu kroz uspostavljanje održivog regionalnog razvojnog koncepta Istre.

Posebni ciljevi projekta i njima pripadajući najvažniji rezultati su:

- Prezentiranje zajedničke razvojne vizije koncepta Istre kao cjeline sa zaokruženim područjima prometa, turizma, poljoprivrede, gospodarskih zona i prirode
- Postavljanje prostornih usmjerenja i polazišta za definiranje ključnih razvojnih sadržaja za cijelu Istru i posebno za zaokružene prostorne cjeline: obalu, pogranično područje i razvojne gradove: Buzet, Pulu i Kopar
- Podržano zajedničko planiranje kroz promociju zajedničkog planiranja na lokalnoj razini i među razvojnim partnerima.

Najvažniji rezultati projekta:

- Studija „Koncept prostornog razvoja Istre – istraživanje pet sadržajnih sklopova: promet, turizam, poljoprivreda, gospodarstvo i priroda“
- Studija prostornih usmjerenja i ishodišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za obalu (općine: Ankaran, Kopar, Izola, Piran, Buje, Umag, Brtonigla, Novigrad)
- Studija prostornih usmjerenja i ishodišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za granično područje (općine: Piran, Kopar, Hrpelje-Kozina, Buje, Grožnjan, Opatalj, Buzet, Lanišće)
- Studija prostornih smjernica i polazišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja povezivanja gradova Kopra i Buzeta
- Prijedlog prostornog uređenja obale (gradska riva) u Gradu Puli – prijenos dobre prakse Grada Kopra
- Sociološka analiza – Slovenija i Hrvatska

Osnovna svrha ove završne vanjske evaluacije jest:

- Ocijeniti provedbu projekta pomoću najčešće korištenih evaluacijskih kriterija¹ – relevantnosti, djelotvornosti, učinkovitosti i održivosti;

¹ Ovi evaluacijski kriteriji u skladu su s evaluacijskim kriterijima Odbora za pomoć u razvoju (DAC) Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD), te predstavljaju najbolju međunarodnu praksu u evaluacijskim analizama i predstavljanju njihovih rezultata.

- Zabilježiti naučene lekcije te prezentirati preporuke za povećanje održivosti rezultata postignutih projektom.

Prvi dio izvještaja opisuje korištenu **evaluacijsku metodologiju i izvore informacija**. **Glavni dio izvještaja procjenjuje provedbu projekta prema ključnim evaluacijskim kriterijima**. U poglavlju o djelatnosti projekta, koje čini glavni dio izvještaja, kako bi se postigao bolji pregled postignutih rezultata, poglavlje započinje tablicom koja prikazuje sažetak očekivanih i postignutih učinaka projekta. **Završni dio izvještaja** navodi ključne **preporuke** bazirane na identificiranim područjima za mogući napredak, koje mogu, prema mišljenju evaluatora, biti korisne za povećanje razine održivosti rezultata postignutih u projektu te također poslužiti za neki budući projekt ovog tipa.

2. Metodologija izrade evaluacijskog izvještaja

Evaluacijske metode korištene u ovoj analizi uključuju pregled sve relevantne projektne dokumentacije; analizu rezultata projekta; grupni polu-strukturirani intervju, uključujući dodatne konzultacije s projektnim timom i partnerima telefonski i putem elektronske pošte te analizu evaluacijskih upitnika distribuiranih projektom partneru koji nije sudjelovao na intervjuu.

Konkretnije, evaluatori su:

- **Proučili projektnu dokumentaciju** uključujući cjelokupni prijavni obrazac A, web stranicu projekta, materijale s javnih rasprava, sastanaka projektnog tima te sastanaka stručne radne grupe, materijale sa stručnog seminara, promotivne materijale, dostupne projektne izvještaje;
- **Proučili materijale i publikacije producirane tijekom projekta**, kao što su:
 - ❖ Studija „Koncept prostornog razvoja Istre – istraživanje pet sadržajnih sklopova: promet, turizam, poljoprivreda, gospodarstvo i priroda“
 - ❖ Studija prostornih usmjerenja i ishodišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za obalu (općine: Ankaran, Kopar, Izola, Piran, Buje, Umag, Brtonigla, Novigrad)
 - ❖ Studija prostornih usmjerenja i ishodišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za granično područje (općine: Piran, Kopar, Hrpelje-Kozina, Buje, Grožnjan, Oprtalj, Buzet, Lanišće)
 - ❖ Studija prostornih smjernica i polazišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja povezivanja gradova Kopra i Buzeta
 - ❖ Prijedlog prostornog uređenja obale (gradska riva) u Gradu Puli – prijenos dobre prakse Grada Kopra
 - ❖ Brošuru – skraćenu verziju prijedloga specifičnih smjernica sa sadržajem prometa i turizma Buzeta
 - ❖ Sociološka analiza – Slovenija i Hrvatska
 - ❖ Brošuru o projektu pod nazivom „IN (SEA) SIDE ISTRIA“

- Izvršili polu-strukturirane „licem u lice“ intervjue (održane 8. travnja 2016.) te nastavili komunikaciju s dodatnim pojašnjenjima putem elektronske pošte sa sljedećim članovima projektnog tima:
 - ✓ **Latinka Janjanin** – stručna savjetnica za prirodne sustave u Zavodu za prostorno uređenje Istarske županije
 - ✓ **Karmela Maren** – viša stručna suradnica za prostorno planiranje i graditeljsko naslijeđe u Upravnom odjelu za prostorno uređenje Grada Pule
 - ✓ **Anica Milković Grbac** – pročelnica Upravnog odjela za gospodarenje prostorom Grada Buzeta
 - ✓ **Slavko Mezek** – voditelj projekata u Regionalnom razvojnom centru Kopar
 - ✓ **Ivana Štrkalj** – analitičarka za vođenje međunarodnih projekata u gradskoj općini Kopar
 - ✓ **Tjaša Babić** – viša savjetnica za prostorno planiranje u gradskoj općini Kopar

S obzirom na svoje ciljeve, ova vanjska evaluacija ocjenjuje **relevantnost** rezultata projekta u pogledu utvrđenih ciljeva, primjerenosti logike intervencije, izbora partnera i korištenog pristupa, kao i usklađenost ciljeva projekta s drugim sličnim naporima. U pogledu **djelotvornosti**, evaluacija ocjenjuje u kojoj su mjeri očekivani rezultati i ciljevi postignuti i analizira čimbenike koji utječu na postizanje/ne postizanje tih rezultata. **Učinkovitost** se procjenjuje na temelju cjelokupnog upravljanja projektom, uključujući kvalitetu komunikacije, metode praćenja, financijsko upravljanje i izvješćivanje. **Održivost** se procjenjuje na temelju percepcije ključnih dionika o kumulativnim učincima, ključnim prednostima i promjenama koje se mogu pripisati projektu, kao i procjene kapaciteta i volje projektnih partnera da nastave svoj rad. Posljednji dio izvještaja koji donosi **preporuke** je namijenjen za podršku održivosti rezultata postignutih projektom te pruža uvid za planiranje i provedbu bilo kojeg budućeg sličnog projekta.

3. Rezultati i analiza

3.1. Relevantnost

Opći cilj projekta „Prostorno uređenje teritorija – unutrašnjost i priobalje Istre“ **jest postići učinkovito upravljanje prostorom i prirodnim resursima te učinkovite javne usluge i infrastrukturu kroz uspostavljanje održivog regionalnog razvojnog koncepta Istre.** Ovaj cilj u potpunosti je sukladan sa strateškim ciljem Programa prekogranične suradnje Slovenija – Hrvatska 2007. – 2013. koji je usmjeren pružanju podrške i promicanju održivog razvoja cijelog prekograničnog područja između Slovenije i Hrvatske. Projekt se također uklapa u viziju Programa, koja glasi: „učiniti prekogranično područje između Hrvatske i Slovenije konkurentnim područjem s održivim životnim uvjetima, područjem dobrobiti za njegove stanovnike, uzimajući u obzir potrebu za regionalnim razvojem zapostavljenih regija.“ Projekt je u skladu i s **vizijom Programa za novo razdoblje, 2014. – 2020.,** koja glasi: „Program suradnje Slovenija-Hrvatska ima za cilj promicanje održivog, sigurnog i vitalnog graničnog područja te njegovanje pametnih pristupa očuvanja, mobilizacije i upravljanja prirodnim i kulturnim bogatstvima za dobrobit ljudi koji žive i rade ili samo posjećuju programsko područje.“ Novi Program također navodi važnost osiguravanja sigurnog i vitalnog područja, što je od iznimne važnosti za ljude te bi se trebalo osigurati **povećanjem kapaciteta institucionalne suradnje na svim razinama,** a to je upravo ono što ovaj projekt čini.

Svi partneri sudjelovali su ranije u projektima prekogranične suradnje te je, s obzirom na to da se radi o javnim tijelima koja djeluju u pograničnom području, ovakav tip projekta logično vezan uz djelokrug uobičajenih aktivnosti projektnih partnera, posebice u aspektu razvoja ciljanog područja. Ovaj projekt **nastavak je Programa upravljanja obalnim područjem (CAMP)**, koji je usmjeren na pitanja prostornog planiranja i razvoja, strategije održivog turizma, regionalnog programa za zaštitu voda i upravljanje zaštićenim prirodnim područjima te **projekta Zajedničko upravljanje Jadranskim morem**, koji su podloga za pripremu zajedničkih smjernica hrvatske i slovenske strane za uređivanje prostora i kasnije eventualno osnivanje zajedničkog prekograničnog prostora. U prostornom planu koji je u trenutku objave natječaja bio na snazi za Istarsku županiju postojala je **odredba o izradi analize studije pograničnog područja**, koji je slabije razvijen u odnosu na ostatak Istre te je to bio glavni razlog za pokretanje ovog projekta od strane vodećeg partnera.

Područje Istre specifično je zbog svoje podjele po administrativnim granicama, dok, što su pokazali i rezultati sociološke analize, „Ljudi na terenu“ odnosno stanovništvo normalno žive, druže se, surađuju, trguju te mnogi rade preko granice pa putuju ovim prostorima na dnevnoj bazi. Obzirom da ovaj prostor djeluje jedinstveno, neovisno o državnim granicama, a isto tako su raspoređena i prirodna, kulturna i druga dobra, njime je potrebno **upravljati na cjelovit način**, što bi doprinijelo učinkovitosti javnih usluga te sveukupnom razvitku ovog područja. Projekt „PUT-UP Istre“ orijentiran je upravo na **zajedničko i strateško planiranje te postavljanje polazišta za usuglašeni prekogranični razvoj i promicanje zajedničkog identiteta** Istre i cijelog prekograničnog područja te po prvi puta donosi dokumente koji ovo područje percipiraju kao cjelinu.

Prijavitelj projekta je vrlo **adekvatno odabrao projektne partnere – Gradsku općinu Kopar, Grad Pulu, Regionalni razvojni centar Kopar, Sveučilište u Ljubljani – Fakultet za arhitekturu te Grad Buzet – koji su svi relevantni lokalni i regionalni dionici te tijela koja na ovaj ili onaj način sudjeluju u prostornom uređenju ciljanog područja**. Partneri u projektu već su **ranije surađivali** na raznim aktivnostima te **posjeduju potrebne kapacitete za provedbu aktivnosti** ovog projekta, a koje će im, sukladno ciljevima projekta i svrsi samog Poziva, omogućiti **daljnju nadogradnju na rezultate ovog projekta te podlogu za daljnje razvojne projekte ovog tipa**, što nosi potencijal za **održivost rezultata projekta**.

Uzimajući u obzir **djelokrug i ovlasti partnera na projektu**, koji uključuju izradu dokumenta prostornog uređenja, provedbu dokumenata prostornog uređenja, planiranje prostornog razvoja, uređenje javnih površina, očuvanje kulturne baštine, zaštitu okoliša i slično, jasno je da je ovaj projekt **utemeljen na stvarnim razvojnim potrebama ciljanog područja te da će njegovi rezultati biti korišteni za unapređenje prostornog planiranja** na način koji se promiče ovim projektom.

3.2. Djelotvornost

Projekt „Prostorno uređenje teritorija – unutrašnjost i priobalje Istre“, kako sam naziv kaže, cilja na **uspostavljanje održivog regionalnog razvojnog koncepta Istre** kojim se želi postići učinkovito upravljanje prostorom i prirodnim resursima te učinkovite javne usluge i infrastruktura. Specifični ciljevi projekta blisko odgovaraju trima radnim paketima projekta:

- ❖ **Uspostavljanje zajedničke razvojne vizije i koncepta Istre na sadržajno ključnim područjima (promet, turizam, poljoprivreda, gospodarske zone, priroda)**
- ❖ **Koncept prostornih smjernica i polazišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za posebno zaokružene prostorne cjeline obala, granično područje te za razvojne centre Buzet, Pula i Kopar**
- ❖ **Potpomognuto zajedničko planiranje razvoja kroz promociju zajedničkog planiranja na lokalnoj razini i među razvojnim partnerima**

Očekivani učinci projekta prikazani su u Tablici 1, uspoređeni s ostvarenim učincima te detaljnije analizirani u nastavku poglavlja.

Tablica 1 – Sažetak očekivanih i postignutih neposrednih učinaka projekta „PUT-UP Istre“

Očekivani učinci	Postignuti učinci
Uspostavljena 1 stručna skupina	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Uspostavljena 1 stručna skupina sastavljena od ukupno 7 članova; 5 iz redova projektnih partnera, 1 predstavnika Istarske županije te 1 vanjskog stručnjaka • Dodatno uspostavljeni upravni odbor i tehnički odbor projekta, u koje su imenovana po 2 predstavnika svakog od partnera u projektu
Izrađena studija o zajedničkom konceptu prostornog razvoja Istre s konceptom razvoja za područja prometa, turizma, poljoprivrede, gospodarstva, prirode	✓ Izrađena studija „Koncept prostornog razvoja Istre – istraživanje pet sadržajnih sklopova: promet, turizam, poljoprivreda, gospodarstvo i priroda“
Održana 2 zajednička prekogranična predstavljanja zajedničkog koncepta razvoja Istre i pojedinih sadržajnih paketa	✓ Održane 2 javne rasprave na temu „Zajednički koncept prostornog razvoja Istre – promet, turizam, poljoprivreda, gospodarske zone, priroda“ u Puli 26. veljače 2016. te u Kopru 15. ožujka 2016.
Izrađene 2 studije prostornih smjernica i ishodišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za prostorne jedinice obalu i pogranično područje (1 za obalno, 1 za pogranično područje)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Izrađena Studija prostornih usmjerenja i ishodišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za obalu (općine: Ankanan, Kopar, Izola, Piran, Buje, Umag, Brtonigla, Novigrad) ✓ Izrađena Studija prostornih usmjerenja i ishodišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za granično područje (općine: Piran, Kopar, Hrpelje-Kozina, Buje, Grožnjan, Oprtalj, Buzet, Lanišće)
Izrađena studija prostornih smjernica i ishodišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja povezivanja gradova Kopra i Buzeta	✓ Izrađena studija prostornih smjernica i ishodišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja povezivanja gradova Kopra i Buzeta
Održano 1 studijsko putovanje	✓ Održano 1 studijsko putovanje u Kopar na temu uređenja obale za 10 sudionika
Izrađena brošura - skraćena verzija prijedloga specifičnih smjernica sa sadržajem prometa i turizma Buzeta	✓ Izrađena brošura - skraćena verzija prijedloga specifičnih smjernica sa sadržajem prometa i turizma Buzeta
Izrađen prijedlog prostornog uređenja obale u gradu Puli	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Izrađen prijedlog prostornog uređenja obale u gradu Puli – prijenos dobre prakse grada Kopra • Izrađen idejni projekt uređenja gradske rive u Puli
Održano javno predstavljanje usklađenih stručnih osnova za	✓ Održano javno predstavljanje usklađenih stručnih

prostorno uređenje jedinica: obalno i pogranično područje te gradova Buzeta, Pule i Kopra	osnova za prostorno uređenje jedinica: obalno i pogranično područje te gradova Buzeta, Pule i Kopra <ul style="list-style-type: none"> Javna predstavljanja održana u sklopu ranije navedenih javnih rasprava u Puli i Kopru
Održan 1 stručni seminar "Održivo upravljanje prostorom u cilju zaštite okoliša"	✓ Održan 1 stručni seminar "Održivo upravljanje prostorom u cilju zaštite okoliša" u Kopru, 25. studenog 2015., sa 40 sudionika
Izrađena brošura na tri jezika o projektu pod nazivom "IN (SEA) SIDE ISTR A"	✓ Izrađena brošura na tri jezika o projektu pod nazivom "IN (SEA) SIDE ISTR A", koja predstavlja sažetak svih dokumenata odnosno najvažnijih rezultata projekta
Izrađene 3 vrste letaka različitog sadržaja	✓ Izrađene 3 vrste letaka različitog sadržaja – 1. predstavlja sažetak studije „Koncept prostornog razvoja Istre – istraživanje pet sadržajnih sklopova“, 2. se odnosi na Studiju prostornih usmjerenja i ishodišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za obalu, a 3. je sažetak Studije prostornih usmjerenja i ishodišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za granično područje
Organizirane 4 konferencije za javnost	✓ Organizirane 2 konferencije za javnost – prva u Puli, 18. svibnja 2015. povodom potpisivanja partnerskih sporazuma, a druga u Kopru, 15. ožujka 2016. u sklopu javne rasprave. Preostale 2 konferencije planirane su 22. travnja u Ljubljani te 27. travnja u Buzetu kao završne konferencije za javnost
Izrađena internetska stranica i logo projekta	✓ Izrađena internetska stranica (http://put-up-istre.eu/index.php?id=4315) i logo projekta

3.2.1. Djelotvornost u odnosu na radni paket 1 – Upravljanje i koordinacija

Prvi radni paket projekta – Upravljanje i koordinacija – sastoji se od četiri aktivnosti: 1.1. potpisivanje ugovora o financiranju i partnerstvu; 1.2. vođenje i koordinacija projektnih partnera; 1.3. praćenje i izvještavanje o izvođenju projekta te 1.4. ex post evaluacija.

Partnerski sporazum potpisan je od strane 6 partnera na projektu u Puli, 18. svibnja 2015. godine, što je događaj koji je ujedno bio i press konferencija za javnost. Na istom je predstavljen projekt, uključeni partneri, ciljevi te rezultati projekta.

U svrhu vođenja i koordinacije projekta, tijekom prvog (kick-off) sastanka projektnih partnera 20. svibnja 2015. godine u Buzetu, **osnovana su dva odbora zadužena za vođenje aktivnosti i koordinaciju projektnih partnera – Upravni odbor projekta i Tehnički odbor projekta.** U svaki od odbora imenovana su po **dva predstavnika svakog od projektnih partnera** te su tijekom provedbe projekta održana 3 sastanka navedenih odbora. Sastanci Upravnog odnosno Tehničkog odbora projekta imali su radni karakter i obuhvaćali izlaganje odrađenih aktivnosti i zadataka projekta, prijenose dobre prakse te rasprave i koordinaciju budućih aktivnosti.

Najveći problem s kojim se projektni tim susreo prilikom provedbe projekta te problem koji još uvijek nije riješen jest tehnička greška u modulu za unošenje podataka – MUP (ISARR), koji je alat za upravljanje provedbom, odnosno izvještavanje u projektima unutar Operativnog programa Slovenija – Hrvatska 2007. – 2013. Greška se sastoji od pogrešnog preračunavanja tečaja iz eura u hrvatske kune prilikom podnošenja pojedinačnog izvještaja jednog od partnera – Grada Buzeta – čime mu je onemogućeno podnošenje izvještaja, a što automatski onemogućava podnošenje zajedničkog izvještaja od strane vodećeg partnera. Zbog navedenog problema, s kojim su upoznata sva nadležna tijela, **projektni partneri do sad nisu dobili odobrenje niti jednog od zajedničkih izvještaja, odnosno zahtjeva za povratom sredstava te sukladno tome nisu im isplaćena ni ikakva financijska sredstva te su provedene projektne aktivnosti financirane isključivo sredstvima prijavitelja i partnera.**

Djelotvornost upravljanja i koordinacije projektom dodatno je razrađena u poglavlju 3.3. Učinkovitost.

3.2.2. Djelotvornost u odnosu na radni paket 2 – Uspostavljanje zajedničke razvojne vizije i koncepta Istre na sadržajno ključnim područjima (promet, turizam, poljoprivreda, gospodarske zone, priroda)

Drugi radni paket sastojao se od šest aktivnosti: 2.1. akcijskog nacрта stručne radne grupe; 2.2. inventarizacije sadržaja i analize postojećih razvojnih dokumenata te pripreme zajedničkog pregleda regionalnih prostornih sadržaja za identifikaciju i prijedlog vizije i koncepta razvoja Istre; 2.3. provođenja ankete na teritoriju; 2.4. sistematiziranja dobivenih podataka, identifikacije specifičnih i problematičnih područja u odnosu na prostorne mogućnosti i okoliš – za izradu konačne Studije zajedničkog koncepta prostornog razvoja Istre; 2.5. postavljanja koncepta razvoja Istre po sadržajnim sklopovima promet, turizam, poljoprivreda, gospodarsko-razvojne zone i priroda, s prostornim umetanjem djelatnosti – za izradu konačne Studije zajedničkog koncepta prostornog razvoja Istre te 2.6. predstavljanja i usklađivanja Studije zajedničkog koncepta prostornog razvoja Istre po sadržajnim sklopovima promet, turizam, poljoprivreda, gospodarsko-razvojne zone i priroda, s prostornim umetanjem djelatnosti.

Stručna radna grupa projekta sadržavala je **7 članova**, a formirana je od po jednog predstavnika Zavoda za prostorno uređenje Istarske županije, općine Kopar, Regionalnog razvojnog centra Kopar i Istarske županije kao pridruženog člana te dva predstavnika Sveučilišta u Ljubljani – Fakulteta za arhitekturu i jednog vanjskog stručnjaka imenovanog od strane Zavoda. Na sastancima Stručne radne grupe izvještavalo se o provedenim aktivnostima, predstavljalo ostvarene rezultate, planiralo sljedeće aktivnosti te, **usuglašavanjem svih članova**, dolazilo do konačnog dogovora o svakom od dokumenata produciranih tijekom projekta. Do sad je održano 5 od inicijalno planiranih 10 sastanaka Stručne radne grupe te se preostalih 5 ne planira održati jer nema potrebe, odnosno svrha i zadaci Stručne radne grupe su već ispunjeni.

Analiza postojećih razvojnih dokumenata i identifikacija vizije koncepta razvoja hrvatske strane Istre te objedinjavanje studije izvršeno je uz pomoć vanjskog izvođača, tvrtke URBING d.o.o. koja se bavi prostornim i urbanističkim planiranjem i projektiranjem, a ugovorena je za izradu studije „Koncept prostornog razvoja Istre - istraživanje pet sadržajnih sklopova; promet, turizam, poljoprivreda,

gospodarstvo i priroda". Vanjskom izvođaču dostavljena je cjelokupna važeća prostorno-planska dokumentacija Istarske županije, što je obuhvaćalo Prostorni plan Istarske županije te prostorne planove uključenih općina i gradova. Također su **analizirani osnovni strateški i planski dokumenti na razini RH te identificirana specifična i problematična područja u odnosu na prostorne mogućnosti i okoliš**. Inventarizaciju sadržaja i analizu slovenske strane Istre proveli su Regionalni razvojni centar Kopar, Mjesna općina Kopar i Fakultet za arhitekturu Ljubljana po istom principu, odnosno temeljem analize prostorno planske dokumentacije i drugih relevantnih strateških dokumenata. Za izradu navedene studije za slovenski dio istre ugovorene su sljedeće tvrtke: Acer d.o.o. Novo Mesto za tematski sklop prirodne osnove i naseljenosti, PNZ Svetovanje projektiranje d.o.o. za promet, Razvojni center PLANIRANJE d.o.o. Celje za turizam i naseljenost, Urbanisti d.o.o. za poljoprivredu i naseljenost te Institut za ekonomska raziskovanja za gospodarstvo. Time je, za razliku od dijela studije koji predstavlja hrvatsku stranu Istre i za koju je ugovoren jedan vanjski izvođač, za drugu polovicu studije ugovoreno pet vanjskih izvođača za svaki od pet sadržajnih sklopova. Također je, putem javne nabave, odabran **vanjski stručnjak kao koordinator zajedničkog koncepta razvoja Istre**, koji je koordinirao hrvatske i slovenske stručnjake prilikom izrade anketa, analiza, stručnih podloga i naposljetku studija.

Inventarizacija sadržaja i analiza postojećih razvojnih dokumenata te priprema zajedničkog pregleda regionalnih prostornih sadržaja za identifikaciju i prijedlog vizije i koncepta razvoja Istre poslužila je kao **podloga za buduće aktivnosti**, odnosno za izradu dokumenata koji predstavljaju rezultate ovog projekta. Samim time ova aktivnost predstavlja važan prvi korak za izradu četiri studije odnosno prijedloga prostornog uređenja obale u gradu Puli te je važno da su obuhvaćeni planski i strateški dokumenti cijelog područja.

Sociološka analiza – Slovenija i Hrvatska

Sociološkom analizom, provedenom od strane vanjskog stručnjaka za hrvatsku stranu te predavačice i istraživačice s Fakulteta za arhitekturu za slovensku stranu Istre, namjeravano je, kao što se navodi i u samoj analizi, **pojasniti ljudske, nematerijalne generatore razvojnih postignuća i modernizacijskih procesa, odnosno činitelje zaostajanja i razvojne re-tradicionalizacije ovih dvaju dijelova pograničnog područja**. U tu svrhu provedena je analiza pitanja i problema kvalitete života na pograničnom teritoriju, poželjnih pravaca razvoja Istre te pograničnih odnosa na **temelju rezultata empirijskih istraživanja predstavnika jedinica lokalne samouprave metodom intervjua te rezultata ankete na uzorku stanovništva u pograničnoj zoni**.

Uz istraživanje **mogućnosti i ograničenja unapređenju kvalitete života** ljudi koji žive na ovom području kroz anketiranje njihovih stavova, kroz intervjue u lokalnim upravama dodatno su istražene **mogućnosti učinkovitije organizacije i razvoja prometa, poljoprivrede, turizma, odnosno ukupne ekonomije i društvenog života** na cjelokupnom prostoru i slovenske i hrvatske Istre.

Empirijsko istraživanje u Sloveniji obavljeno je putem intervjua u sjedištima općina Piran, Kopar i Hrpeje-Kozina. Anketno istraživanje je obavljeno u mjestima Portorož, Dragonja, Dekani i Šmarje te metodama ankete i intervjua u brdskim mjestima u zaleđu Kopra - Padna, Hrastovlje, Gradin, Rakitovec i Golac. Na terenu je **ukupno u slovenskom dijelu Istre obavljeno 82 razgovora**, kombinirano - metodom anketa i intervjua. Što se tiče hrvatskog dijela Istre, empirijsko istraživanje provedeno je putem ankete u gradovima Buje, Buzet, Umag i Novigrad te općinama Oprtalj i

Grožnjan. Realizirano je ukupno 236 razgovora anketnog tipa i 32 intervjua sa sugovornicima iz JLS i Istarske županije, što znači da je **ukupan broj anketa i intervjua, ispitivanja stavova i dijaloga s hrvatske strane bio 268**. Od inicijalno planiranih približno 550 anketiranih osoba na području pograničja i priobalja s hrvatske i slovenske strane, **anketirano odnosno intervjuirano je 350 sugovornika**. Planirani broj anketiranih osoba nije ostvaren jer je istraživanje naišlo na **velik broj slučajeva odbijanja anketiranja**, što je uzrokovalo i kašnjenje same aktivnosti odnosno izrade sociološke analize, ali to nije utjecalo na raspored ostalih aktivnosti.

Zajednički zaključci sociološke analize pokazuju **visoku razinu sličnosti identificiranih problema s obje strane granice**, što ide u prilog samom dizajnu ovog projekta, odnosno izradi zajedničkog koncepta prostornog uređenja teritorija pogranične Istre. **Autori zaključuju kako se zajednički problemi**, među kojima se ističu nezaposlenost, posebno mladih te problemi s prometnom infrastrukturom i prometnom povezanosti sredstvima javnog prometa, **moгу riješiti zajedničkim snagama**, odnosno konceptom prostornog uređenja koji će **ovo područje promatrati kao cjelinu, neovisnu o državnim granicama**.

Mišljenje je evaluatora da je sociološka analiza adekvatno strukturirana te da, unatoč manjem odazivu ispitanika, **predstavlja reprezentativne rezultate i zaključke**, koje dodatno potvrđuje i velika sličnost nalaza s obje strane granice. Sociološka analiza **daje dodatnu vrijednost rezultatima projekta** na način da, uz stručne studije koje se izrađuju u svrhu unapređenja procesa prostornog planiranja na ovom području, donosi i prijedloge predstavnika jedinica lokalne samouprave i građana koji na tom području i žive.

Studija „Koncept prostornog razvoja Istre - istraživanje pet sadržajnih sklopova; promet, turizam, poljoprivreda, gospodarstvo i priroda”

Studija, kao što i njen naziv govori, pruža koncept prostornog razvoja Istre koji se **temelji na pet sadržajnih sklopova – promet, turizam, poljoprivreda, gospodarstvo i priroda**. Studija je izrađena na osnovi velikog broja prostorno planskih dokumenata koji su prikupljeni i sistematizirani, a izrađena je od strane vanjskih izvođača navedenih ranije u ovom poglavlju. Regije uključene u analizu su Istarska

županija, Notranjsko-kraška regija, Obalno-kraška regija te Osrednjeslovenska regija, a **ovaj dokument predstavlja najvažniji rezultat projekta i prvi korak u ispunjenju njegova općeg cilja**.

Izrada studije provedena je kroz nekoliko faza, koje su obuhvaćale sljedeće aktivnosti: (1) sudjelovanje u radu stručne radne grupe; (2) analizu, sistematizaciju podataka i identifikaciju problematičnih područja; (3) pisanje izvješća i elaboriranje smjernica za strateške okvire uređenja teritorija; (4) javna rasprava i usklađivanje s nacionalnim organima, regijom i susjednim regijama o prijedlozima prostornih smjernica i polazišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja na razini cijele Istre; te (5) predstavljanje zajedničkog koncepta razvoja Istre i pet sadržajnih sklopova. **Metodologija izrade studije** obuhvaća samostalni rad stručnjaka odnosno autora, koordinaciju i suradnju stručnjaka i ostalih sudionika u projektu, koordinaciju putem sastanaka Stručne radne grupe i ostalih skupina na projektu te usklađivanje predloženog koncepta razvoja sa smjernicama na državnim i regionalnim razinama putem sudjelovanja na javnim raspravama i sastancima s nadležnim službama.

Kao podloga izradi Studije, izrađena su tri elaborata: „Istra u prostorno planskim dokumentima u Hrvatskoj“, „Inventarizacija sadržaja i analiza postojećih razvojnih dokumenata u Republici Sloveniji“ te „Predkonceptija prostornog razvoja Istre“. Navedeni dokumenti služili su kao sastavni dio dokumentacije za izradu Studije te na taj način pružili **utemeljenje u postojećim sektorskim dokumentima**, dok je „Predkonceptija prostornog razvoja Istre“ služila kao **osnova za usuglašavanje članova Stručne radne grupe**, čime je definirana konačna verzija Studije.

Prijedlog Studije objavljen je i postao (i ostao) dostupan javnosti te je ciljano javnost pozvana da se upozna s materijalima prije samih javnih rasprava, na koje su pozvani predstavnici Istarske županije, Primorsko-goranske županije, ministarstava odgovornih za prostorno relevantne tematike, nadležni za prostorno planiranje u jedinicama lokalne samouprave Istarske županije, prostorni planeri, društvo arhitekata te IDA – Istarska razvojna agencija. **Javne rasprave održane su u Puli, 26. veljače 2016. te u Kopru, 15. ožujka 2016. godine, a na njima su predstavljani svi dokumenti koji su izrađeni tijekom ovog projekta te je stručna javnost pozvana da iskaže svoje mišljenje o istima.** U Puli je sudjelovalo 55, a u Kopru 29 osoba, čime je znatno nadmašen broj od inicijalno predviđenih 35 sudionika na oba javna događanja. Mišljenje je evaluatora da su **javne rasprave dobro osmišljene i planirane, s posebnim naglaskom na pozivanje sudionika da se unaprijed upoznaju s materijalima o kojima se raspravljalo i na taj način pripreme pitanja i komentare.** Unatoč dovoljno velikom roku danom sudionicima, nitko nije dostavio komentare na predloženi tekst Studije, kao ni na niti jedan drugi dokument, te se nisu uključili tijekom rasprave s konkretnim pitanjima, primjedbama ili prijedlozima, što može dovesti u pitanje djelotvornost samih javnih rasprava, ali je faktor van utjecaja projektnog tima koji je, kao što je već navedeno, **pozvao relevantne aktere da se aktivno uključe u oblikovanje rezultata projekta.**

Što se tiče samog sadržaja studije „Koncept prostornog razvoja Istre - istraživanje pet sadržajnih sklopova; promet, turizam, poljoprivreda, gospodarstvo i priroda“, ista je strukturirana na 112 stranica, a podijeljena na uvod i 5 poglavlja koja odgovaraju sadržajnim sklopovima iz naslova Studije. **Svaki sadržajni sklop obrađen je na način da predstavlja: stanje/razvojne mogućnosti/ograničenja i probleme uočene u prostoru koje je potrebno riješiti izradom koncepta; ciljeve/strateška opredjeljenja koja bi se trebala postići predloženim konceptom; te moguća planska rješenja/pred koncept, a zatim donosi objedinjeni koncept razvoja Istre za određeni sadržajni sklop te smjernice razvoja za isti.** Svrha ove studije jest prezentirati zajedničku razvojnu viziju i koncept razvoja Istre kao cjeline. Mišljenje je evaluatora, a isto je izraženo i od strane intervjuiranih članova projektnog tima, da ova Studija predstavlja **dobro strukturiranu i iscrpnu analizu prostornog razvoja Istre** koja pruža zajednički koncept uravnoteženog razvoja graničnog područja te se kao takva može **koristiti kao podloga za planiranje budućih strateških dokumenata** za to područje, a također i kao **smjernica za razvoj budućih zajedničkih projekata.** Jedina primjedba na rješenja koja predlaže Studija izražena je od strane Gradske općine Kopar i Regionalnog razvojnog centra Kopar, a odnosi se na sadržajni sklop promet, odnosno konkretno na željeznički promet u sklopu kojeg se predlaže obnova starih željezničkih pruga, dok bi naglasak prema njihovom mišljenju trebao biti na rasterećenju obale od prometa i izmještanju željezničkih koridora u unutrašnjost.

Možemo zaključiti da je radni paket 2 - Uspostavljanje zajedničke razvojne vizije i koncepta Istre na sadržajno ključnim područjima (promet, turizam, poljoprivreda, gospodarske zone, priroda) **uspješno**

proveden s obzirom da su sve planirane aktivnosti izvršene prema planu, a Studija koja predstavlja najvažniji neposredni učinak projekta uspješno izrađena. Jedina aktivnost koja nije u potpunosti ispunila svoju svrhu jesu javne rasprave koje, unatoč osiguravanju uvjeta za pravovremenu pripremu sudionika za sudjelovanje u raspravi i njihovoj prisutnosti na raspravi, nisu polučile aktivno uključivanje i diskusiju među sudionicima, što se s druge strane može protumačiti kao zadovoljstvo predstavnika javnih tijela i stručnjaka koji se bave prostornim planiranjem s konceptima studija koje su inicijalno predstavljene. U prilog tome ide i komentar načelnice Ines Merčep, dipl. ing. arh. iz Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja RH, koja je komentirala da je pristup projekta PUT-UP ISTRE kreativniji od onog vezanog za teritorijalni ustroj te da je **pohvalno što se govori o smjernicama na svim nivoima prostornog planiranja**. Dalje je izrazila da smatra da je **projekt vrlo koristan svim sudionicima na svim nivoima**. U sklopu ovog radnog paketa izvršene su aktivnosti i postignuti rezultati koji služe kao podloga budućim aktivnostima i rezultatima, stoga je pravovremenost i uspješno izvršenje drugog radnog paketa bilo nužno za uspjeh cjelokupnog projekta.

3.2.3. Djelotvornost u odnosu na radni paket 3 – Koncept prostornih smjernica i polazišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za posebno zaokružene prostorne cjeline obala, granično područje te za razvojne centre Buzet, Pula i Kopar

Treći radni paket sastojao se od pet aktivnosti: 3.1. Analize stanja posebnih prostornih cjelina obale, graničnog područja, razvojnih centara Buzet, Pula i Kopar po posebnim razvojnim pitanjima ovisno o ključnim potrebama zaokruženih područja; 3.2. na bazi dobivenih smjernica iz Studije koncepta razvoja Istre po pet sadržajnih sklopova, izraditi prijedlog prostornih smjernica za studije: prostorne cjeline obala, granično područje te određivanje ključnih razvojnih sadržaja za te dvije prostorne cjeline; 3.3. pripreme prijedloga prostornih smjernica i polazišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja povezivanja centara Kopar i Buzet kao okvira za određivanje odvojenih posebnih smjernica za prometne i turističke sadržaje za razvojne centre Buzet i Kopar; 3.4. pripreme prijedloga prostornog uređenja obale (gradske rive) u gradu Puli i prijenos prakse iz Kopa kao primjera dobre prakse za Istru te 3.5. javne rasprave stručnih podloga i usklađivanje s nacionalnim organima, regijom i susjednim regijama o prijedlozima prostornih smjernica i polazišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja na razini cijele Istre.

Na bazi dobivenih smjernica iz studije „Koncept prostornog razvoja Istre - istraživanje pet sadržajnih sklopova; promet, turizam, poljoprivreda, gospodarstvo i priroda”, izrađeni su prijedlozi za određivanje posebnih prostornih smjernica i ključnih razvojnih sadržaja za prostorne cjeline obala te granično područje. Ove dvije studije – jedna za obalni, a druga za pogranični dio Istre, fokusirane su na sljedeće općine: Novigrad, Brtonigla, Umag, Buje, Piran, Izola, Kopar, Ankanan, Grožnjan, Opatalj, Buzet, Lanišće i Hrpelje-Kozina. Također su izrađeni prijedlozi prostornih smjernica i polazišta **za određivanje ključnih razvojnih sadržaja povezivanja centara Kopar i Buzet** u svrhu određivanja odvojenih posebnih smjernica za **prometne i turističke sadržaje** za gradove Kopar i Buzet pojedinačno.

Studija prostornih usmjerenja i ishodišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za obalu (općine: Ankaran, Koper, Izola, Piran, Buje, Umag, Brtonigla, Novigrad) i Studija prostornih usmjerenja i ishodišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za granično područje (općine: Piran, Koper, Hrpelje-Kozina, Buje, Grožnjan, Oprtalj, Buzet, Lanišće)

Ove dvije studije strukturirane su na jednak način kao i studija „Koncept prostornog razvoja Istre - istraživanje pet sadržajnih sklopova; promet, turizam, poljoprivreda, gospodarstvo i priroda“, obrađujući istih pet sadržajnih sklopova, ali u kontekstu prostornih cjelina na koje se odnose. Tako Studija prostornih usmjerenja i ishodišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za obalu **obrađuje područje prometa, turizma, poljoprivrede i naseljavanja, gospodarstva te prirodnih vrijednosti i naseljavanja pojedinačno za slovensku i hrvatsku obalu** te pruža sintezu smjernica za razvoj Istre u ovom kontekstu. Studija prostornih usmjerenja i ishodišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za granično područje ima isti sadržaj, ali je fokusirana, kao što sam naslov kaže, **na općine koje spadaju u granično područje**. Ove dvije studije zapravo se **sadržajno u velikoj mjeri podudaraju s „Konceptom prostornog razvoja Istre - istraživanje pet sadržajnih sklopova; promet, turizam, poljoprivreda, gospodarstvo i priroda“**, ali svaka koristi one dijelove koji se odnose na njezino ciljano područje, što je u skladu s principima prostornog planiranja da se u skladu s prostorno-planskim dokumentom šireg područja, **izrađuje prostorno-planski dokument užeg područja te da ta dva dokumenta ne smiju biti u koliziji**.

Studije uvode pojam „**Adriatic city – Jadranski gradski konglomerat**“, koji predstavlja cilj zajedničkog razvoja i povezivanja ovih područja, a za što autori navode da je potrebno **stvoriti zajedničku strategiju gospodarskog razvoja te, prije svega, osigurati dobru prometnu povezanost ovog područja**. Završno poglavlje dvaju studija – Sinteza smjernica za razvoj Istre – dijeli prostor Istre na tri usporedna linearna pojasa koji se međusobno razlikuju prema tipu krajobraza, tipu naselja i gustoći naseljenosti. Tako dolazimo do (1) **urbano-turističkog koridora** uzduž morske obale, kojim se nižu urbana središta koja su već danas međusobno dobro povezana daljinskim cestama obale i zaleđa; (2) **prekogranični vrtni grad**, koji se nalazi iza urbanog multimodalnog koridora, a sastoji se od mreže zgusnutih naselja koja su međusobno odvojena pretežno obrađenim površinama te s manjim površinama šuma i (3) **logističko-tehnički koridor**, koji je ograničen visokim planinskim grebenima koji su bogati šumama za proizvodnju. **Za svaki od ovih pojaseva dan je prijedlog razvoja sukladno karakteristikama prostora**.

Kao i studija „Koncept prostornog razvoja Istre - istraživanje pet sadržajnih sklopova; promet, turizam, poljoprivreda, gospodarstvo i priroda“, ove dvije studije usmjerene su prema zamisli **prostornog razvoja graničnog područja na sjecištu slovenskog i hrvatskog nacionalnog teritorija na sjeverozapadnom dijelu Istarskog poluotoka**. Kao što se navodi u uvodu samih studija, one se temelje na osnovnim **načelima održivog planiranja, na ideji zajedničke Istre kao područja suživota različitih nacionalnih entiteta, tradicionalno oblikovanih međususedskih odnosa i drugih povijesno utemeljenih prostornih, ekonomskih i kulturoloških veza**. Studije prostornih usmjerenja i ishodišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za obalu odnosno granično područje također su objavljene na web stranici projekta gdje su **javno dostupne širokoj javnosti**.

Studija prostornih smjernica i polazišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja povezivanja gradova Kopra i Buzeta (Buzet, Kopar)

Studija prostornih smjernica i polazišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja povezivanja gradova Kopra i Buzeta još je jedan od dokumenata produciranih u sklopu ovog projekta, a koji je **usmjeren na uže područje odnosno temu**. Za usporedbu uzeti su gradovi Kopar i Buzet, koji su u funkcionalnom smislu dva različita gradska naselja i dvije različite administrativno – političke i upravne jedinice te su i interesi i problemi u organiziranju prometa u ova dva grada većinom oprečni. Unatoč različitostima, **Kopar i Buzet u značaju i odnosu prometa na unapređenje turističke ponude**, a što je glavni fokus ove studije, **prepoznaju iste ciljeve**. Ti ciljevi su sljedeći:

- potreba poboljšanja međusobnih prometnih veza na glavnim i sporednim cestovnim pravicima u međugraničnom prostoru
- nadopuna turističkih posebnosti s jedne i druge strane granice
- primjena istovjetnih modela poboljšanja prometa u funkciji turističke ponude
- primjena istovjetnih modela organizacije i oblikovanja smještajnih turističkih oblika u ruralnom prostoru s obje strane granice – adaptacijom postojeće građevne strukture i revitalizacijom ispražnjenih ruralnih naselja
- primjena istovjetnih modela poboljšanja prometnih usluga radi podizanja razine socijalnih usluga i opće kvalitete života.

Svrha ove studije jest izraditi **prijedlog posebnih smjernica za razvoj prometne mreže dva grada i ponuditi odgovarajuća prekogranična i lokalna prometna rješenja koja će pozitivno utjecati na gospodarski razvoj pograničnog područja s posebnim naglaskom na razvoj turizma**. Smjernice su rađene odvojeno za gradove Kopar i Buzet, ali se paralelno vršilo međusobno usuglašavanje smjernica te su konačno spojene u jednu studiju.

Ciljevi povezivanja gradova Kopra i Buzeta su sljedeći:

- zajedničko prostorno planiranje
- zajednička razvojna vizija
- zajednička baza podataka i povezani portal
- izrada strateških smjernica za održivi razvoj uz zaštitu bogate kulturne i prirodne baštine te maksimalno usklađivanje razvojnih i prostornih prioriteta područja i njihovo uključivanje u razvojne programe na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini
- dogovor o zajedničkim investicijama i drugim projektima koji se mogu financirati iz europskih sredstava

Studija dalje navodi kako bi se **povezivanje gradova Kopra i Buzeta moralo temeljiti prije svega na:**

- zajedničkoj komunalnoj infrastrukturi (vodovod i kanalizacija)
- zajedničkim gospodarskim javnim službama
- industrijsko-obrtnim zonama
- zajedničkim nastupom u turističkoj ponudi

Zajedničkim ulaskom u veće projekte omogućilo bi se ostvarivanje sadržaja koje, iz financijskih razloga, nije moguće ostvariti za zasebne gradove. Gradovi Kopar i Buzet već razmjenjuju velik broj dnevnih migranata, stoga se gledanje ovog prostora kao cjeline i strateško pozicioniranje razne infrastrukture, gospodarskih zona, turističkih zona i slično čini kao dobro rješenje.

Konačno, studija prostornih smjernica i polazišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja povezivanja gradova Kopra i Buzeta navodi **uvjete koji se moraju ostvariti kako bi se postigli gore navedeni ciljevi:**

- usklađivanje prostornih planova obiju općina
- uređivanje različitih tematskih puteva, na interaktivan način
- zaštititi pojedina područja i na njima utvrditi mogućnosti korištenja prostora
- obnoviti i urediti smještajne kapacitete
- potaknuti pojedince, poduzeća i udruge da sudjeluju u pripremi i provedbi
- izraditi zajedničku ili uskladiti turističku strategiju.

Prijedlog prostornog uređenja obale (gradska riva) u Gradu Puli - prijenos dobre prakse grada Kopra (Pula, Kopar)

Unutar projekta „PUT-UP Istre“ izrađen je, od strane vanjskog izvođača, idejni projekt uređenja gradske rive u Puli, a isti se sastoji od idejnog projekta arhitekture, idejnog građevinskog projekta, idejnog projekta odvodnje i navodnjavanja, idejnog projekta elektroinstalacija, idejnog projekta opreme i hortikulture i idejnog projekta izmještanja željezničkih tračnica te je izrađen i elaborat zaštite okoliša, temeljem kojeg je rješenjem nadležnog Ministarstva utvrđeno da za planirani zahvat nije potrebno provesti postupak procjene utjecaja na okoliš. Time su **ostvoreni preduvjeti za nastavak projekta uređenja gradske rive u Puli**, što je prema mišljenju svih uključenih veoma važan projekt s obzirom na trenutno stanje Pulske rive.

Idejnim projektom planira se premještanje obalnog zida i proširenje rive u maksimalnoj širini od 14 metara u odnosu na postojeću poziciju obalnog zida, nova rješenja za pješake, nova prometna rješenja s pratećim elementima, prateći sadržaji, uređenje zelenih površina, rješavanje javne rasvjete i komunalne infrastrukture te druga uređenja koja će doprinijeti unapređenju izgleda i funkcionalnosti Pulske rive.

Cilj ove aktivnosti jest **oživljavanje obalnog dijela grada Pule**, konkretno 1. od 4 zone (od Mosta Uljanik do Riječkog gata) na koje je prema urbanističkom rješenju iz 2011. godine podijeljeno područje Pulske rive. Uređenje gradske rive zasniva se na **prijenosu dobre prakse od strane grada Kopra** te su na jednom od sastanaka stručne radne grupe **predstavnicima Gradske općine Kopar prezentirali vlastitu studiju prostornog uređenja obale grada Kopra**. Prezentirani su grafički dijelovi studije, potrebni pravni akti, formiranje projektne skupine i cjelokupan put do izrade studije, popraćeni raspravom i postavljanjem pitanja, čime je Gradu Puli prijenosom iskustava prikazano što ih očekuje tijekom izrade studije.

Organizirano je i **studijsko putovanje u Kopar**, 25. studenog 2015. godine, tijekom kojeg je **na samoj rivi prezentiran projekt uređenja obale u Kopru**. Na studijskom putovanju sudjelovala su dva

predstavnik Grada Pule, dva predstavnika Grada Kopra, izrađivači idejnog rješenja Koparske rive te voditeljica projekta i stručna savjetnica na projektu.

U sklopu projekta nabavljena je **ArcGIS mrežna licenca**, koja je instalirana u Odsjeku za prostorno planiranje i graditeljsko naslijeđe u Gradu Puli te je tako zamijenila zastarjelu verziju programa koji se do sad koristio. ArcGIS je geografski informacijski sustav za rad s kartama i geografskim podacima, koji služi za stvaranje i korištenje karti, sakupljanje geografskih podataka, analiziranje sakupljenih podataka, dijeljenje i upravljanje podacima i slično te posjeduje veliku zbirku alata kojima se mogu izvoditi napredna uređivanja prostornih podataka. Ovaj sustav koristio se za provedbu projekta, konkretno za pripremu prijedloga prostornog uređenja obale u Puli te je povezan s web stranicom projekta, a putem njega su relevantni prostorni podaci dostupni svim partnerima te djelomično i javnosti. Za korištenje novog sustava **educirana su dva djelatnika Grada Pule** kroz tri tematske edukacije u ukupnom trajanju od 10 dana: uvod u GIS, alati i funkcionalnosti te izrada analiza.

U odnosu na djelotvornost radnog paketa 3 - Koncept prostornih smjernica i polazišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za posebno zaokružene prostorne cjeline obala, granično područje te za razvojne centre Buzet, Pula i Kopar – možemo zaključiti da je isti **u potpunosti uspješno proveden, s djelotvornom i pravovremenom realizacijom svih zadanih aktivnosti**. Aktivnosti ovog radnog paketa nadovezuju se na i koriste rezultate aktivnosti provedenih unutar radnog paketa 2 - Uspostavljanje zajedničke razvojne vizije i koncepta Istre na sadržajno ključnim područjima (promet, turizam, poljoprivreda, gospodarske zone, priroda) te **zajedno doprinose ostvarenju specifičnih ciljeva projekta i donose koncept Istre kao jedinstvenog područja neovisnog o državnim granicama**. Izrađeni dokumenti odnosno stručne podloge nude prostorna rješenja za ciljano područje neovisno o državnim granicama, što odgovara na analizu problema ovog projekta i omogućuje **učinkovito i strateško planiranje razvoja ovog područja te također omogućuje planiranje budućih projekata i strateških dokumenata u skladu s vizijom i konceptom razvoja cijele Istre**.

3.2.4. Djelotvornost u odnosu na radni paket 4 – Potpomognuto zajedničko planiranje razvoja kroz promociju zajedničkog planiranja na lokalnoj razini i među razvojnim partnerima

U svrhu promocije aktivnosti projekta i diseminacije njegovih rezultata, projektom su planirane **4 zajedničke novinske konferencije**, od kojih su dosad održane dvije – prva u Puli 18. svibnja 2015. godine te druga u Kopru 15. ožujka 2016. godine u sklopu javne rasprave o aktivnostima i rezultatima projekta. Posljednje dvije očekuju se 22. travnja u Ljubljani te 27. travnja u Buzetu kao **završne konferencije za javnost** te nisu uključene u ovo evaluacijsko izvješće obzirom da se održavaju nakon roka za dostavu istog.

Na prvoj novinskoj konferenciji sudjelovali su svi projektni partneri te su se tom prigodom potpisivali Sporazumi o partnerstvu, a planirano je i predstavljanje projekta medijima s obje strane granice. Poziv na tiskovnu konferenciju je, uz sažetak projekta i priopćenje za tisak, poslan na adrese tridesetak medija tjedan dana prije održavanja konferencije, na koju su se **odazvali predstavnici samo dva medija** – RTV Slovenija i Glas Istre. Vodeći partner koji je bio zadužen za organizaciju konferencije pretpostavlja da je razlog ovako slabog odaziva činjenica da su mediji dobili samo jedan

poziv elektronskom poštom te ih nije naknadno zvano neposredno prije održavanja konferencije kako bi ih se podsjetilo odnosno dodatno potaknulo na dolazak. Druga konferencija za novinare, organizirana od strane Regionalnog razvojnog centra Kopar, održana je na kraju druge javne rasprave, gdje su također sudjelovali svi projektni partneri te uz njih i predstavnici vanjskih izvođača i drugi relevantni akteri. Od strane medija, na konferenciji su sudjelovali predstavnici tek tri medija – lokalnih medija Primorske Novice i Regional Obala te predstavnik Slovenske tiskovne organizacije. Ovo možemo ocijeniti kao **propust u organizaciji konferencije za novinare, koji će služiti kao naučena lekcija za organizaciju posljednje dvije konferencije**, obzirom da su organizatori sami osvijestili vlastite propuste.

Uz konferencije za novinare, **informacije o projektu često su objavljivane u lokalnim i regionalnim medijima**, što je preneseno i javno dostupno i na web stranici projekta u rubrici „press clipping“.

Kao jedna od aktivnosti, izrađena je i **dvojezična (hrvatski i slovenski) web stranica projekta** (<http://put-up-istre.eu>). Web stranica sadrži osnovne informacije o projektu, promotivne materijale izrađene za promociju projekta, pristup prostorno planskim dokumentima korištenim kao podloga za postavljanje zajedničkog koncepta prostornog razvoja Istre, popis svih sastanaka i događanja u okviru projekta sa svim pripadajućim dokumentima koji su vezani uz određenu aktivnost, sve dokumente razvijene kroz projekt sortirane po području istraživanja te kontakte partnera na projektu i logotip projekta. **Web stranica je povezana s GIS portalima partnera** te je omogućen prikaz prostornih podataka proizašlih iz projekta te djelomična objava istih javnosti. Mišljenje je evaluatora da je web stranica projekta, kontinuirano ažurirana od strane vodećeg partnera na projektu, **izrazito dobro i pregledno strukturirana, pružajući javno dostupne informacije o provedbi projekta i rezultate projekta**, a što može biti izuzetno zanimljiva građa za stanovnike ovog područja i predstavnike javne uprave koji nisu bili izravno uključeni u ovaj projekt. Evaluatori također preporučuju da se web stranica nastavi redovito održavati i ažurirati i nakon završetka ovog projekta, kako bi ostala referentno mjesto za dobivanje informacija ovog tipa te se po mogućnosti nadogradila u okviru nekog sljedećeg projekta. Također je preporuka da se, a što je propušteno učiniti ovim projektom i lansiranjem web stranice, počne pratiti analitika posjeta stranici kako bi se točno mogla ocijeniti njezina djelotvornost i svrsishodnost.

Za promociju i diseminaciju aktivnosti i rezultata projekta izrađena je i **brošura o projektu s naslovom „IN(SEA)SIDE ISTRIA“ na tri jezika** – slovenskom, hrvatskom i engleskom, a tiskana je u 6000 primjeraka te je svaki partner dobio po 1000 primjeraka za distribuciju. Cilj brošure je predstaviti sažeti koncept Istre kroz sumiranje sažetaka sve četiri izrađene studije i prijedloga prostornog uređenja Pulske rive te na taj način **projekt približiti javnosti**.

Uz brošuru, tiskane su i **3 različite vrste letaka** koji se razlikuju po tematici koju obrađuju, odnosno prvi letak donosi kratak sažetak studije „Koncept prostornog razvoja Istre – istraživanje pet sadržajnih sklopova: promet, turizam, poljoprivreda, gospodarstvo i priroda“, uz navođenje zaključaka za svaki od pet sadržajnih sklopova. Drugi letak sažima Studiju prostornih usmjerenja i ishodišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za obalu a treći za pogranično područje, oba sažimajući pet sadržajnih sklopova s fokusom na predmetno područje.

Unutar radnog paketa 4, odnosno s ciljem promocije zajedničkog planiranja, održan je i **stručni seminar pod nazivom „Održivo upravljanje prostorom u cilju zaštite okoliša“**. Seminar je održan u

Kopru, 25. studenog 2015. godine, a svrha mu je bila povećati razinu znanja i svjesnosti sudionika o važnosti održivog upravljanja prostorom. Program stručnog seminara obuhvaćao je sljedeće teme: planiranje prometa kao podrška održivom prostornom razvoju; stručne podloge uređenja javnog prometa u regiji; sudjelovanje – uključivanje javnosti u prostorno planiranje; te nekoliko prijenosa dobre prakse: upravljanje obalnim područjem – primjer Slovenske obale; prostorno planiranje obalnog prostora na primjeru Strunjana (projekt SHAPE – IPA Adriatic); Grad Novigrad - praksa i prostorni izazovi (Projekt Adria.MOVE IT); Grad Umag – praksa i prostorni izazovi; Općina Piran – primjeri iz prakse prostornog uređenja i izazovi. Govornici su bili: pročelnica Odjela za zaštitu okoliša, prostorno uređenje i komunalni sustav MO Nova Gorica; zamjenik direktorice za razvoj i opće poslove Regionalne razvojne agencije Ljubljanske urbane regije; predstavnik poduzeća Urbi d.o.o. koje se bavi prostornim planiranjem; voditelj projekata Regionalnog razvojnog centra Kopar; podsekretar za prostorno planiranje MO Novo Mesto; pročelnica Upravnog odjela za komunalni sustav, prostorno uređenje i zaštitu okoliša Grada Novigrada; pročelnik Upravnog odjela za prostorno uređenje i zaštitu okoliša Grada Umaga te pročelnica Ureda za zaštitu okoliša i prostorno uređenje Općine Piran. Ovakvim popisom relevantnih govornika **stručni seminar dignut je na visoku razinu** te je, uz korisne primjere dobre prakse i prikaz situacije na terenu, pružio i priliku za **uspostavljanje kontakata i razmjenu iskustava ključnih dionika u području prostornog planiranja na lokalnoj i regionalnoj razini**.

Ciljana skupina ovog seminara bili su prostorni planeri, arhitekti, urbanisti i konzervatori, a **ciljalo se na približno 70 sudionika seminara**. Nažalost, **ostvorena je brojka od tek 40 sudionika** seminara od kojih su, prema analizi potpisnih lista, tek nešto manje od pola predstavnici privatnog sektora koji se bave prostornim planiranjem, dok su većina predstavnici jedinica lokalne samouprave. Tijekom intervjua u svrhu evaluacije, članovi projektnog tima izjavili su da je razlog manjeg odaziva od inicijalno planiranog taj da se u praksi pokazalo da je teško pridobiti veći broj stručnjaka ovog tipa za sudjelovanje u aktivnosti projekta jer ova ciljana skupina nije mnogobrojna na ciljanom području. Situacija na terenu u provedbi drugih projekata financiranih iz sredstava Europske unije često pokazuje problem u privlačenju ciljane skupine za sudjelovanje u aktivnostima projekta, posebice ako je ista usko definirana, stoga je preporuka evaluatora ubuduće organizirati aktivnosti ovog tipa na način da budu privlačnije sudionicima te da im nude neku konkretnu korist, što je detaljnije pojašnjeno u poglavlju 4. Preporuke.

Možemo zaključiti da je radni paket 4 – Potpomognuto zajedničko planiranje razvoja kroz promociju zajedničkog planiranja na lokalnoj razini i među razvojnim partnerima, **izvršen relativno uspješno**, pod pretpostavkom da će finalne dvije konferencije za novinare biti uspješne i privući dovoljno velik broj medija za adekvatnu promociju projekta i njegovih rezultata. Kao dodatan pozitivan aspekt možemo **istaknuti javnu raspravu u Puli, na kojoj je zabilježen dobar odaziv medija** te se u sklopu lokalne televizije emitirao cjelovit govor voditeljice projekta, uz dodatna obrazloženja cijelog projekta, što u nekoj mjeri dopunjuju medijsku izloženost projekta koja nije u potpunosti ostvorena tijekom dosadašnjih medijskih konferencija. Unutar ovog radnog paketa možemo izdvojiti izradu web stranice projekta, koja je **izrazito dobro strukturirana i jednostavna za snalaženje te pruža sveobuhvatni uvid u aktivnosti i rezultate projekta**, koji su dostupni širokoj javnosti. Nadalje, stručni

seminar koji, iako nije ostvario ciljani broj sudionika, uspio je **okupiti veliki broj stručnih dionika te facilitirati prijenos dobre prakse i iskustava od strane ključnih aktera u ovom području.**

3.3. Učinkovitost

Projekt je bio učinkovit, budući da su **svi planirani outputi ostvareni te nije bilo kašnjenja niti izmjena planiranih projektnih aktivnosti.**

Komunikacija između svih članova projektnog tima odvijala se putem ukupno **5 sastanka** članova Stručne radne grupe i 3 sastanka Upravnog odnosno Tehničkog odbora². Dodatno, komunikacija se između ovih sastanaka stalno odvijala **elektroničkom poštom i telefonski**. Svi partneri izrazili su zadovoljstvo međusobnom suradnjom, komunikacijom i koordinacijom u sklopu ovog projekta, uz napomenu da je povremeno dolazilo do kašnjenja u odnosu na interno dogovorene rokove razmjene određenih materijala među partnerima, što naposljetku nije negativno utjecalo na provedbu aktivnosti projekta.

Projekt je bio dizajniran na način da **stvari sinergiju između šest partnera iz dvije susjedne zemlje, uključujući u projektni tim manje i višeiskusne sudionike u provedbi projekata financiranih iz sredstava EU**, koji su kroz ovaj projekt u funkciji partnera indirektno razvijali upravo svoje vještine upravljanja projektom. Svaka aktivnost projekta izvršena je bilateralno, kroz sudjelovanje partnera s obje strane granice te je time poštivan duh Poziva.

Zavod za prostorno uređenje Istarske županije kao vodeći je partner na sebe preuzeo većinu administrativnih zadaća u provedbi projekta, dok je prema ostalim partnerima slao jasne zadatke te im uvijek bio na raspolaganju za dodatna pojašnjenja i pomoć, čime su donekle ublažili pritisak administrativnih obveza projekta na ostale partnere, koji su ipak bili **obavezni redovito pripremati pojedinačne financijske izvještaje i izvještaje o provedenim aktivnostima te izvještavati o provedenim i budućim aktivnostima tijekom partnerskih sastanaka i drugih događanja u okviru aktivnosti projekta**. Svi partneri izjavili su da **nemaju negativnih iskustava povezanih s provedbom projekta**, barem ne u većoj mjeri no što su očekivali samim ulaskom u projekt, što je rezultiralo **podizanjem razine motivacije za sudjelovanje u budućim EU projektima** (dok je u praksi čest suprotan slučaj korisnika obeshrabrenih napornim administrativnim zahtjevima projekta).

Ono što su svi partneri prepoznali kao **otežavajuću okolnost** jest duljina trajanja projekta, odnosno **prekratko vrijeme za adekvatno ostvarenje postavljenih ciljeva i postizanje rezultata projekta**. Konkretno, studije koje su se izrađivale u sklopu projekta zahtijevale su mnogo vremena i istraživačkog rada te svi intervjuirani članovi projektnog tima napominju da su na ovom projektu **radili značajno veći postotak radnog vremena od planiranog**, što je čest slučaj u projektima koji uključuju visoku razinu ljudskog rada.

Drugi problem s kojim se projektni tim susreo jest **zapošljavanje jedne novozaposlene osobe u Zavod za prostorno uređenje Istarske županije na poziciju tehničkog koordinatora projekta**. Nakon

² 1. sastanak Stručne radne grupe održan je zajedno s 1. sastankom Upravnog i Tehničkog odbora

zapošljavanja osobe **neiskusne u provođenju EU projekata**, što je bio slučaj sa svim prijavama za ovu poziciju, vodeći partner uložio je ljudske i vremenske resurse u edukaciju novozaposlene osobe, a ista je zatim dala otkaz u prosincu 2015. godine, 5 mjeseci prije završetka projekta, ostavljajući vodećeg partnera **s jednim članom tima manje**. Poslovi tehničkog koordinatora projekta obuhvaćali su, između ostalog, koordinaciju projektnih aktivnosti, administrativno i financijsko izvještavanje, praćenje provedbe aktivnosti, komunikaciju s partnerima i koordinaciju s drugim članovima projektnog tima iz Zavoda. Sve nabrojano postalo je odgovornost drugog člana projektnog tima te dodatno opteretilo već ionako prekomjerno radno opterećenje u sklopu ovog projekta.

Što se tiče financijskog upravljanja projektom, zbog tehničkih problema s modulom za unošenje podataka – MUP (ISARR) Grad Buzet kao jedan od partnera, zbog ranije navedene greške u sustavu, nije u mogućnosti podnijeti financijsko izvješće. Svi ostali partneri podnijeli su svoja pojedinačna izvješća te su prva izvješća odobrena od strane nacionalnih kontrolora. Obzirom da jedan od partnera nije podnio izvješće, Zavod za prostorno uređenje Istarske županije kao vodeći partner ne može zatražiti refundaciju sredstava za sve partnere, **a samim time nisu im isplaćena sredstva**, tako da su sve dosadašnje aktivnosti financirane 100% iz sredstava prijavitelja odnosno partnera. Iz navedenog razloga, evaluatori **nisu u mogućnosti ocijeniti kvalitetu financijskog upravljanja projektom ni procijeniti koliki će iznos financijskih sredstava ostati nepotrošen**. S druge strane, možemo zaključiti da je projektni **tim izrazito dobro upravljao financijama projekta** obzirom da su uspjeli pravovremeno i uspješno provesti sve aktivnosti projekta pokrivajući kontinuirani financijski jaz vlastitim sredstvima. Što se tiče realokacija proračunskih sredstava, možemo izdvojiti **prebacivanja 9.000,00 € s pozicije troška osoblja na poziciju troškova vanjskih usluga** od strane Fakulteta za arhitekturu. Ostatak proračuna bio je adekvatno strukturiran, uz napomenu projektnog tima da je propušteno uključiti popratne troškove poput troškova pauze za kavu tijekom konferencija, što ne predstavlja velike financijske iznose, ali je zahtijevalo dodatan trud i vremensku posvećenost članova projektnog tima, kao i vlastita financijska sredstva prijavitelja i partnera.

Evaluatori nisu imali poteškoća s uvidom u projektnu dokumentaciju, koja se uredno vodila i arhivirala, što vodi do zaključka da je **projektni tim bio veoma učinkovit po pitanju pripreme i vođenja projektne dokumentacije**. Štoviše, gotovo **kompletna dokumentacija koja se tiče provedbe projekta objavljena je, strukturirana i javno dostupna na web stranici projekta**.

Evaluatori pozdravljaju činjenicu da su, tijekom kick-off sastanaka projektnih partnera, **detaljno prezentirani tehnički aspekti provedbe projekta** – od načina i perioda izvještavanja, administrativnog i financijskog upravljanja projektom, odgovornosti partnera, načina komuniciranja, uputa o postupcima javne nabave, pravila promocije i drugo potrebno za uspješno vođenje projekta. Također su **redovito prezentirane provedene aktivnosti, postignuti rezultati i buduće aktivnosti od strane svakog od partnera, sukladno njihovim zaduženjima**.

Zaključujući učinkovitost provedbe ovog projekta, možemo utvrditi da je isti **proveden s visokom razinom stručnosti, transparentnosti i koordinacije među partnerima**. Veliki trud uloženi je od strane vodećeg partnera u upućivanje ostalih partnera u njihove obaveze što se tiče tehničkih i administrativnih zahtjeva provedbe projekta, a **odgovornosti i konkretna zaduženja svakog od partnera u odnosu na provedbu aktivnosti projekta definirane su još u fazi razvoja projektnog prijedloga**. Svi partneri navode zadovoljstvo međusobnom komunikacijom i suradnjom te su otvoreni za suradnju u nekom budućem zajedničkom projektu.

3.4. Održivost

Najvažniji neposredni učinci odnosno rezultati ovog projekta su sljedeći dokumenti:

- Studija „Koncept prostornog razvoja Istre – istraživanje pet sadržajnih sklopova: promet, turizam, poljoprivreda, gospodarstvo i priroda“
- Studija prostornih usmjerenja i ishodišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za obalu (općine: Ankaran, Kopar, Izola, Piran, Buje, Umag, Brtonigla, Novigrad)
- Studija prostornih usmjerenja i ishodišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja za granično područje (općine: Piran, Kopar, Hrpelje-Kozina, Buje, Grožnjan, Oprtalj, Buzet, Lanišće)
- Studija prostornih smjernica i ishodišta za određivanje ključnih razvojnih sadržaja povezivanja gradova Kopra i Buzeta
- Prijedlog prostornog uređenja obale u gradu Puli – prijenos dobre prakse grada Kopra.

Navedeni dokumenti temelje se na opsežnom istraživanju, terenskom kroz anketiranje i intervjuiranje stanovnika i predstavnika jedinica lokalne samouprave te teorijskom kroz analizu postojećih dokumenata prostornog planiranja. Ovakav vid stručne podloge izrađenih studija **jamči njihovu relevantnost, a samim time i održivost jer pružaju vrijednu podlogu za buduće strateške i razvojne dokumente, fokusirajući se upravo na onaj smjer razvoja koji su relevantni akteri odabrali, a strateški dokumenti na razini EU preporučuju za budući razvojni smjer šireg prekograničnog područja Istre.** Dodatni pozitivni aspekt produciranih prostorno planskih dokumenata jest to što isti nisu postavljeni na ograničeni vremenski period, već donose prikaz prostornih obilježja područja, koja nisu lako promjenjiva te tako **postavljaju kratkoročne, srednjoročne i dugoročne ciljeve razvoja.**

Jedan od srednjoročnih ciljeva je **prostorno uređenje obale u gradu Puli.** Nakon izrade Idejnog projekta u sklopu projekta „PUT-UP Istre“, Grad Pula pokrenut će postupak izdavanja Lokacijske dozvole za namjeravani zahvat u prostoru. Budući da se u ovom slučaju radi o zahtjevnom zahvatu, prije izrade Glavnog projekta potrebno je izraditi Geomehantički elaborat temeljem geomehantičkih istraživanja, koji su financijski iznimno zahtjevni za Grad Pulu. Iz navedenog razloga, nakon provedenog postupka izdavanja Lokacijske dozvole, Grad će se kandidirati na europske fondove za dobivanje bespovratnih sredstava za daljnje korake ka samoj realizaciji projekta, odnosno za izradu Geomehantičkog elaborata i Glavnog projekta. Time će se rezultat ovog projekta, odnosno Idejni projekt uređenja obale u gradu Puli, **izravno koristiti kao podloga za prijavu sljedećeg projekta sa srodnom svrhom i ciljevima.**

Uzimajući u obzir djelokrug i ovlasti partnera na projektu, koji uključuju izradu dokumenta prostornog uređenja, provedbu dokumenata prostornog uređenja, planiranje prostornog razvoja, uređenje javnih površina, očuvanje kulturne baštine, zaštitu okoliša i slično, jasno je da je ovaj projekt **ima izrazito velike izgleda za dugoročnu održivost** te da će njegovi rezultati biti korišteni za unapređenje prostornog planiranja temeljenog na konceptu zajedničkog uređivanja prekograničnog prostora.

Partneri na projektu redovito provode projekte financirane iz Programa prekogranične suradnje Slovenija – Hrvatska te su izrazili namjeru **korištenja ovog projekta kao podloge za definiranje budućih potreba i usmjerenja za daljnji razvoj prekograničnih projekata,** čime se također osigurava održivost i nadogradnja ostvarenih rezultata. Tijekom intervjua, od strane slovenskih partnera spomenuta je i **Europska grupacija za teritorijalnu suradnju** kao način nastavka dugoročne suradnje

između ove dvije zemlje. Radi se o grupaciji koju mogu osnovati partneri sa sjedištem u najmanje dvije države članice EU, a omogućava im stvaranje jedinstvene pravne osobe, zajedničko i neposredno prijavljivanje na pozive za dostavu prijedloga u okviru teritorijalnih programa EU-a te mnoge druge koristi. Nadalje, partneri su sudjelovanjem u aktivnostima ovog projekta dobili **uvid u svoje razvojne potrebe i identificirali područja od interesa, a osobe koje se bave prostornim planiranjem s obje strane granice su uspostavile međusobne kontakte i poznanstva**, što će zasigurno imati pozitivne učinke na njihov daljnji rad.

Rezultati projekta **javno su dostupni na web stranici projekta**, čime se otvara mogućnost za njihovu **diseminaciju i prijenos iskustava dobre prakse** na druge zainteresirane aktere, a lokalnoj zajednici se pruža uvid u analizu stanja i buduće razvojne ciljeve ovog područja, što doprinosi održivosti rezultata projekta kroz stvaranje pozitivnog ozračja transparentnosti i uključenosti lokalne zajednice.

Zaključno, možemo utvrditi da projekt „PUT-UP Istre“, odnosno njegovi rezultati, imaju **velike izgleda za dugoročnu održivost** jer predstavljaju zbir kvalitetno strukturiranih i stručnih dokumenata koji su usmjereni na **budući razvoj ovog područja** i postavljaju smjernice poželjnog prostornog razvitka. **Važan čimbenik u osiguravanju održivosti projekta su i projektni partneri**, koji predstavljaju relevantne aktere u ovom području i imaju **stručne kapacitete i ovlasti provesti u djelo ono što je započeto aktivnostima ovog projekta**.

4. Preporuke

Ključne preporuke koje proizlaze iz analize predstavljene u ovom evaluacijskom izvještaju naglašene su ovdje kako slijedi:

- Obzirom na aktivnosti unutar projekta „PUT-UP Istre“ koje nisu u potpunosti uspješno izvršene, a to su konferencije za novinare i javna predstavljanja koja nisu ostvarila inicijalno ciljani broj sudionika, preporuka je evaluatora da se buduće aktivnosti ovog tipa pažljivo planiraju u skladu s područjima interesa upravo onih skupina koje su ciljane za sudjelovanje. To se može ostvariti uključivanjem predstavnika ciljanih skupina u samo planiranje dnevnog reda, kao i analiziranjem provedenih projekata sličnog tipa koji su na svoje aktivnosti uspjeli privući veći broj sudionika te korištenje njihovih metoda. Također, kod kvantificiranja indikatora kao što su broj sudionika na aktivnostima ovog tipa, što je posebice važno kod projekata financiranih iz ESI fondova, gdje postavljeni indikator postaje dio Ugovora, a njegovo neostvarenje može rezultirati umanjenjem dodijeljenih bespovratnih sredstava, preporučuje se već u fazi razvoja projektne prijave u obzir uzeti različite čimbenike, kao što su koristi za sudionike, veličina ciljane skupine, pristupačnost mjesta održavanja događanja i slično te na taj način odrediti optimalan i ostvariv broj sudionika kako bi se izbjegli problemi u provedbi projekta.

Pružanje direktnih koristi sudionicima od sudjelovanja na određenom događaju, poput nadoknade putnih troškova, atraktivne lokacije održavanja događaja ili navođenja važnih osoba kao sudionika događanja često može pomoći u privlačenju većeg broja sudionika.

- Nastavno na preporuku iznad, poticanje sudionika javnih rasprava na aktivno sudjelovanje u istima može se ostvariti oblikovanjem tema za raspravu na način koji je najzanimljiviji ciljanoj skupini, što se također može postići omogućavanjem njihovim predstavnicima da u određenoj mjeri utječu na dnevni red javne rasprave. Dodatno, dio aktivnosti javne rasprave može se organizirati u obliku interaktivne radionice, tako da se sudionici podijele u manje grupe odnosno radne skupine te im se dodijeli konkretan zadatak, čime će dobiti veći osjećaj odgovornosti i pritisak za aktivno sudjelovanje, dok zaključci takvih radnih skupina mogu biti vrijedan izvor informacija za finalno uređivanje dokumenta koji je stavljen na raspravu.
- Konačna preporuka jest uključiti kratke evaluacije provedenih edukacija, studijskih putovanja i stručnih seminara, neposredno nakon, a po mogućnosti i prije održane aktivnosti, koje bi mjerile razinu znanja i motivacije sudionika prije i nakon sudjelovanja na aktivnosti, ostvareni prijenos znanja i dobre prakse te druge komentare relevantne za mjerenje ostvarenja zadanih ciljeva. Na taj način, rezultati provedenih aktivnosti bi se mogli točnije ocijeniti i prikupiti inputi sudionika za unapređenje budućih aktivnosti. Također se preporučuje vođenje analitike web stranice, što je veoma koristan alat za mjerenje razine posjećenosti i drugih pokazatelja koji prikazuju uspjeh rezultata projekta.